



وضعیت قراردادهای در حال انقضاء واردات گاز ترکیه و تاثیر آن بر تمدید قرارداد گازی با ایران

ردیابی رخدادهای هم‌پیوند

- بر اساس استراتژی انرژی ترکیه، این کشور در سالهای گذشته متناسب با شرایط بازار جهانی گاز در بازنگری شرایط قراردادهای بلند مدت واردات گازی خود اقدام نموده است.
- **سه قرارداد واردات گازی ترکیه در ۲ سال آینده منقضی خواهد شد** که به ترتیب شامل **(الف)** واردات گاز از طریق خط لوله با گازپروم روسیه (۳۱ دسامبر ۲۰۲۵)، **(ب)** قرارداد واردات گاز از طریق خط لوله با شرکت ملی گاز ایران (۳۱ ژوئیه ۲۰۲۶) و **(ج)** قرارداد واردات ال‌ان‌جی با سوناپراک الجزایر (۳۱ دسامبر ۲۰۲۷) می‌شود.
- بررسی تحلیلی شرایط جدید تمدید قراردادهای وارداتی گازی ترکیه با روسیه (**۵۰ روز آینده**) می‌تواند آورده‌های مفیدی برای شرایط احتمالی پیشنهادی ترکیه برای تمدید قرارداد گازی ایران (**در سال ۱۴۰۵**) فراهم کند.

تحلیل و ارزیابی

- این کشور در سال‌های اخیر تلاش کرده است تا ۴ مولفه را در تمدید قراردادهای واردات گازی خود با شرکاء از جمله (ترکیه-آذربایجان در ژوئیه ۲۰۲۴) و (ترکیه-روسیه در ابتدای ۲۰۲۲) مدنظر قرار دهد:
 - کاهش مدت زمان قرارداد
 - حذف بند مقصد (Destination Clause)
 - کاهش میزان تعهدات Take or Pay
 - تغییر مبنای قیمت گذاری گاز وارداتی از شاخص قیمت نفت خام و فرآورده‌های نفتی به هاب‌های گازی (ایتالیا)
- ترکیه تلاش دارد تا سهم واردات LNG را نسبت به واردات خط لوله در سبد کلی واردات خود افزایش دهد. طبق برآوردهای موسسه فیچ سلوشن، سهم LNG وارداتی ترکیه در سال ۲۰۲۴ از مجموع واردات گازی ترکیه (۵۶.۴ میلیارد متر مکعب) حدود ۳۱ درصد (۱۷.۵ میلیارد متر مکعب) بوده است که پیش‌بینی می‌شود تا سال ۲۰۳۰ این سهم به بیش از ۵۰ درصد افزایش یابد.
- کشور ترکیه متناسب با این هدفگذاری، **زیرساخت‌های شناور واردات FSRU** (دورتیول و ساروس) را با ظرفیت حدود ۲۰ میلیارد متر مکعب به پایانه‌های خشکی قبلی خود در پایانه‌های علی‌آقا و مرمره ارغلیسی اضافه کرده است.
- ترکیه در سالهای گذشته قراردادهای متعددی با شرکت‌های بین‌المللی برای تامین LNG مورد نیاز خود در سالهای آتی امضاء نموده است که عبارتند از:
 - قراردادهای بوتاش با شرکت‌هایی نظیر PetroChina International، Oman LNG، BP، Shell، Eni، CHENIERE، Equinor، JERA، Hartree و SEFE که بر اساس این قراردادها، در مجموع ۱۵ میلیارد متر مکعب معادل ال‌ان‌جی بین سال‌های ۲۰۲۵ تا ۲۰۲۸ دریافت خواهد کرد.
 - امضاء قرارداد ترکیه در سپتامبر ۲۰۲۵ با شرکت مرکوریا که از سال ۲۰۲۶ تا ۲۰۴۵ سالانه حدود ۴ میلیارد متر مکعب گاز طبیعی ال‌ان‌جی تأمین خواهد کرد.
 - تفاهم‌نامه اولیه بوتاش با شرکت وودساید انرژی در سپتامبر ۲۰۲۵ که در صورت نهایی شدن، از سال ۲۰۳۰ تا ۲۰۳۸ سالانه ۵۸ میلیارد متر مکعب ال‌ان‌جی از پروژه لوئیزیانای آمریکا به ترکیه ارسال خواهد شد.
- توسعه زیرساخت‌ها و تاسیسات FSRU برای عرضه مجدد گاز وارداتی ترکیه به کشورهای محصور در خشکی اروپای شرقی و مرکزی از طریق خط لوله ترانس بالکان برنامه ریزی شده است که **می‌تواند با سیاستهای دولت ترامپ در افزایش سهم LNG آمریکا در اروپا هم‌راستا باشد.**



اظهار نظر کارشناسی از منظر منافع انرژی ج.ا.ایران

- **ترکیه احتمالا زمان قراردادهای جدید خود را کوتاه تر کرده** تا از پتانسیل های مازاد عرضه در بازار LNG بهره گیرد. علاوه بر مساله زمان، ترکیه احتمالا برای بهره گیری از پتانسیل های مازاد عرضه بازار، **میزان حجم الزام آور قرارداد (Take or Pay) را کمتر و یا منعطف تر** نماید.
- با توجه به روند افزایشی تولید داخلی گاز ترکیه (که پیش بینی می شود با توسعه میدان ساکاریا از حدود ۳ میلیارد متر مکعب در سال ۲۰۲۵ به حدود ۱۵ میلیارد متر مکعب تا سال ۲۰۳۰ افزایش یابد)، **اهمیت راهبردی واردات گازی برای مصرف داخلی را کمتر کرده و قسمت اعظم واردات گازی را برای صادرات مجدد برنامه ریزی می کند.** بر این اساس، **احتمالا بند محدودیت مقصد را در بازنگری قراردادهای جدید حذف خواهد کرد.**
- با توجه به پیش بینی افزایش عرضه گاز جهان بیستر از رشد تقاضا، ترکیه **احتمالا قیمت گذاری گاز را از شاخص قیمت نفت خام و فرآورده های نفتی به سمت هاب های گازی سوق دهد** که پیش بینی می شود دارای قیمت شناور و کمتری در محدوده ۷-۶ دلار در هر میلیون بی تی یو در سالهای ۲۰۲۵-۲۰۲۸ باشد (**نظیر قرارداد گازی ۲۰۲۴ با آذربایجان**). لازم به ذکر است قیمت کنونی گاز وارداتی از ایران بر اساس فرمول قیمت گذاری مبتنی بر نفت خام و فرآورده های نفتی در حدود ۹ دلار در هر میلیون بی تی یو برآورد می شود.
- **تمایلات دولت ترکیه در نزدیکی به دولت ترامپ بویژه در دسترسی به فناوری های برتر نظامی و هوایی، احتمال اثرپذیری این کشور در گزینه های وارداتی خود از سیاست های تحریمی ترامپ را بیشتر می کند.** از اینرو موضوع **تمدید قرارداد گازی ایران به ترکیه می بایست در سطح حاکمیتی پیگیری شود.**
- **احتمالا به دلیل اهمیت راهبردی صادرات گاز ایران و نیز الزامات تعهدآور برنامه هفتم، از اثرگذاری منفی ناترازی داخلی گاز کشور در تمدید قرارداد گازی با ترکیه با حجم فعلی جلوگیری شود.**
- ترکیه در برخی از قراردادهای وارداتی خود نظیر ترک استریم سعی کرده است شرکت های خصوصی این کشور را به جای شرکت ملی بوتاش طرف قرارداد واردات گاز از روسیه قرار دهد.